

HEEFT U EEN

OPMERKELIJKE
BOOM ?

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

INLICHTINGEN

Directie Monumenten en Landschappen
CCN - Vooruitgangsstraat 80 - 1035 Brussel
tel. 02/204 28 93 of 91 - fax 02/204 15 22
cleclercq@mbhg.irisnet.be
bgaland@mbhg.irisnet.be

BOMEN, WAARDEVOL MAAR NOG MISKEND ERFGOED

In het Brussels Gewest liggen talrijke uitgestrekte groene ruimten en voor de bewoners is dat een onschatbaar voorrecht. De bomen die in de Brusselse openbare ruimten staan zijn goed gekend en ze werden eerder al in repertoria opgenomen. Van de bomen in private tuinen was er tot in 2002 nog nooit een inventaris opgemaakt. Dankzij de bereidwillige medewerking van de eigenaars kon er ook aan de inventarisatie van deze bomen worden begonnen. Sinds 2002 werden al meer dan 2.165 bomen onderzocht in de 19 gemeenten. Deze inventaris is vandaag reeds voor de helft uitgevoerd. Van november 2004 tot maart 2005 liep er in de Sint-Gorikshallen een tentoonstelling over de mooiste exemplaren die tijdens deze twee eerste inventarisjaren werden ontdekt. Sommige bomen dwingen ons respect af als getuigen van de geschiedenis van vorige generaties. Andere bomen verwonderen en fascineren ons. Zo stalt de uitzonderlijke en meer dan een eeuw oude rode beuk zonder complexen zijn 5,30 meter omtrek uit langs de Terhulpesteenweg in Watermaal-Bosvoorde. Aan de Charleroise steenweg in Sint-Gillis staat het dikste exemplaar van de Perzische parrotia verscholen, een uiterst zeldzame soort in Europa, waarvan het gebladerde naargelang de seizoenen verschillende kleuren aanneemt, van groen tot diep rood en zelfs fel geel. Ondanks twee blikseminslagen blijft de *Kasterlinde* de Gemeente Sint-Agatha-Berchem beheersen.

Om nog andere dendrologische schatten te kunnen ontdekken zoeken de deskundigen van de Directie Monumenten en Landschappen, met behulp van luchtfoto's, naar de aanwezigheid van potentieel opmerkelijke bomen. Ze bezoeken daarna elke eigenaar om na te gaan of de boom beantwoordt aan de criteria die zijn opname in de inventaris van opmerkelijke bomen kunnen verantwoorden. Graag moedig ik dan ook de eigenaars die menen dat ze een opmerkelijke boom bezitten aan om zich bij het team van de Directie Monumenten en Landschappen te melden. Het inventaristeam zal tijdens het bezoek graag advies verlenen voor de verzorging van de betrokken boom. Ik wil bij voorbaat al de eigenaars danken die hun tuin zullen openstellen opdat het Gewest de inventaris van de opmerkelijke bomen zou kunnen vervolledigen en afwerken. Door hun gastvrijheid en door de door hen verstrekte informatie zullen ze een bijdrage leveren aan het inventariseren van een van de miskende rijkdommen van het Brussels Gewest.

EMIR KIR, Staatssecretaris voor Monumenten en Landschappen

WAT IS EEN MERKWAARDIGE BOOM?

Een boom kan als 'merkwaardig' gedefinieerd worden nadat experts van de Directie Monumenten en Landschappen een diagnose hebben gesteld. Deze diagnose is gebaseerd op het uiterlijke aspect van de boom, zijn gezondheid, zijn fysieke impact op de omgeving en op de bevolking, en uiteraard zijn esthetische waarde. Op die manier kunnen eventuele ziektes, de ouderdom van de boom, zijn bestendigheid tegen weer en wind, zijn integratie in de omgeving en zijn erfgoedwaarde heel nauwkeurig aangetoond worden. Als gevolg van deze diagnose kan een 'merkwaardige' boom opgenomen worden in de Inventaris zonder dat dit nieuwe statuut verplichtingen meebrengt voor de eigenaar. Als een eigenaar echter wenst dat zijn boom werkelijk beschermd wordt, kan hij een aanvraag indienen om die boom te laten opnemen op de bewaarlijst. Deze maatregel houdt dan wel enkele verplichtingen in voor de eigenaar van de boom: zo heeft hij de goedkeuring van de overheid nodig om zijn boom te hakken of te snoeien.

HOE WORDT GEOORDEELD OVER DE ERFGOEDWAARDE?

Er worden diverse selectiecriteria in aanmerking genomen om de erfgoedwaarde van een boom te bepalen. Die boom moet in de eerste plaats geïsoleerd staan of deel uitmaken van een groep die een uitzonderlijk historisch, esthetisch, landschappelijk en/of botanisch belang heeft.

Tot de verdere criteria behoren onder meer :

- **de afmetingen** : waarbij de stamomtrek gemeten wordt op een hoogte van 1,5m;
- **de zeldzaamheid van de soort** : aan een vijgenboom, die zeer zeldzaam is in het Gewest, zal bijvoorbeeld meer erfgoedwaarde worden toegekend dan aan een Italiaanse populier ;
- **de lokaliseringindex in het gewestelijk grondgebied** : een paardekastanje die binnen de Vijfhoek ligt, zal sneller als merkwaardig bestempeld worden dan een boom van dezelfde soort in Sint-Pieters-Woluwe ;
- **de landschappelijke index** : een boom die goed zichtbaar is vanaf de openbare ruimte of die uitzonderlijk markant is in het stedelijke landschap, zal sneller als merkwaardig bestempeld worden dan een exemplaar van dezelfde soort in een privé-tuin dat aan het zicht onttrokken is ;
- **de beplantingsindex** : uit visueel oogpunt heeft een boom die zich te midden van een groep bevindt, minder waarde dan een alleenstaande boom ;
- **de gezondheidstoestand** : naarmate de boom volledig gezond is of minder of meer mankementen vertoont (ziektes, wonden), wordt hij als meer of minder merkwaardig beoordeeld ;
- **de levensduur en de mate van 'vervangbaarheid'** : hoe ouder een boom is, hoe langer het duurt voordat een nieuw exemplaar dezelfde erfgoedwaarde heeft verkregen ; een boom van 100 jaar en meer wordt als onvervangbaar beschouwd ;
- **de historische en esthetische waarde** : soms wordt een boom op oude kaarten vermeld als een herkenningselement ; dat verleent hem een historische waarde, wat ertoe kan leiden dat hij als merkwaardig beoordeeld wordt (bv. de hulst op de Fricksquare in Sint-Joost of de linde in Berchem die al geciteerd wordt in een document van 1700).

WAT KUNT U DOEN VOOR DIT ERFGOED? WELKE STEUN KUNT U KRIJGEN ?

Alle Brusselaars worden rechtstreeks beïnvloed door de kwaliteit van hun leefklimaat en de bomen die er groeien. Dat geldt zowel op het culturele als op het esthetische gebied. Als burger kunt u meewerken aan de verfraaiing van het Gewest in samenwerking met de overheid.

HOE KAN DAT ?

- kent u een eigenaar of bent u zelf eigenaar van een boom in het Brussels Gewest die volgens u een onbetwistbare waarde heeft en die u wenst te laten opnemen in de Inventaris of op de beschermingslijst...
- wenst u inlichtingen te verkrijgen over de verschillende verplichtingen die de opname van een boom op de beschermingslijst meebrengt voor de eigenaar...
- of wilt u gewoon graag meer te weten komen over het werk dat een team van twee landbouwingenieurs momenteel verricht in de negentien gemeenten rond de Inventaris van merkwaardige bomen...

AARZEL DAN NIET EN NEEM CONTACT MET ONS OP !

Een ploeg van specialisten zal uw vraag analyseren en zal ter plaatse komen om de boom te onderzoeken die volgens u in aanmerking komt voor een kwalificatie als merkwaardige boom of voor bescherming.

HOE STELT U EEN DOSSIER SAMEN ?

Voordat uw boom kan genieten van de dienstverlening en van de technische bijstand van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, moeten wij over een aantal inlichtingen beschikken over die boom zodat wij hem kunnen beoordelen als al of niet merkwaardig...

WE VRAGEN U DAAROM HET FORMULIER DAT ZICH IN HET MIDDEN VAN DEZE BROCHURE BEVINDT, ZEER NAUWKEURIG IN TE VULLEN, EN ER DE VOLGENDE ZAKEN AAN TOE TE VOEGEN :

- een of meer foto's (of fotokopieën) in kleur van de boom (in zijn geheel en in detail : stam, kroon...);
- de soort van de boom, of wanneer u dat niet weet, een voorbeeld van een blad en/of van de vrucht;
- de stamomtrek van de boom gemeten op een hoogte van 1,50 meter
- de ouderdom van de boom (als u die kent) en eventueel zijn klaarlijk-kelijke gezondheidstoestand.

EN DAT VOLSTAAT !

Verantwoordelijk uitgever
Directie Monumenten
en Landschappen, C.C.N.
Vooruitgangstraat 80,
1035 Brussel

Algemene coördinatie
Directie Monumenten en
Landschappen van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest

Tekst
Anne Deckers - Thierry Wauters

Foto's
Directie Monumenten en
Landschappen van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest

Grafisch ontwerp
www.raf-thienpont.be

FORMULIER

(UITSLUITEND VOOR BOMEN GELEGEN IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST)

Terugsturen naar de

DIRECTIE MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

CCN - VOORUITGANGSSTRAAT 80

1035 BRUSSEL

JA, ik wens dat mijn boom onderzocht wordt met de bedoeling hem te laten opnemen in de Inventaris en hem te laten beoordelen als merkwaardig. Ik voeg bij dit formulier foto's (of fotokopies in kleur) van mijn boom.

NAAM

VOORNAAM

ADRES

.....

TELEFOON

MAIL

SOORT/VOORBEELD (SCHRAPPEN WAT NIET VAN TOEPASSING IS)

.....

STAMOMTREK GEMETEN OP EEN HOOGTE VAN 1,50 METER

.....

OUDERDOM EN KLAARBLIJKELIJKE GEZONDHEIDSTOESTAND
(FACULTATIEF)

.....